

**MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS**

SAMVERKAN I UTVECKLINGSSAMTAL

En studie om hur förskollärare och vårdnadshavare samverkar i utvecklingssamtalen på förskolan

REBECCA LÖNNQVIST

CAMILLA ABELLI NORDIN

**MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS**

SAMMANFATTNING

Rebecca Lönnqvist

Camilla Abelli Nordin

Samverkan i utvecklingssamtal

En studie om hur förskollärare och vårdnadshavare samverkar i utvecklingssamtalet på förskolan

Collaboration in preschool teacher and parent's conference

A study on how preschool teachers and parents work together in face to face interaction.

2015

Antal sidor:27

Syftet med denna studie var att ta reda på vad förskollärare och vårdnadshavare har för förväntningar och upplevelser av samverkan i utvecklingssamtal. Forskning visar att ett nära samarbete med hemmet höjer kvaliteten på förskolan, en bra kvalitativ förskola ger barnen bättre förutsättningar i det livslånga lärandet. Vi har intervjuat fyra förskollärare och fyra vårdnadshavare. Resultaten visade skillnader i vad förskollärare och vårdnadshavarna ser för syfte med utvecklingssamtalet. Vårdnadshavarna ser det som ett tillfälle att i lugn och ro få prata om det enskilda barnet, dess utveckling och trivsel, medan syftet för förskollärarna är att samverka runt barnet och förskoleverksamheten. Både vårdnadshavarna och förskollärare uttrycker att det är viktigt med en förtroendefull relation för att kunna mötas på ett bra sätt i alla samverkanssituationer. Slutsatsen av studien visar att förskollärarna anser att de allra flesta vårdnadshavare tycker att det är viktigt att delta i utvecklingssamtalen till skillnad från andra samverkansformer. Vårdnadshavarnas förväntningar och upplevelser tolkar vi också som positiva för de anser att den information de förväntat sig att få tillgodogörs och är relevant för dem och deras barn.

Nyckelord: samverkan, förskola, utvecklingssamtal, vårdnadshavare, förskollärare.

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Vår förförståelse	1
1.2	Syfte och forskningsfråga	2
1.3	Uppsatsen disposition	2
1.4	Begreppsdefinitioner	2
2	Bakgrund.....	3
2.1	Databassökning	3
2.2	Teoretiskt perspektiv	3
2.3	Samverkan	5
2.4	Historisk återblick	6
2.5	Kunskapsbakgrund till förskolans utvecklingssamtal och samverkan....	7
3	Metod	9
3.1	Forskningsdesign.....	9
3.2	Genomförande	9
3.3	Urval.....	9
3.4	Dataanalys	10
3.5	Etiska ställningstaganden.....	10
3.6	Trovärdighet, pålitlighet och generaliserbarhet	11
4	Resultat	12
4.1	Förskolläraernas förväntningar och upplevelser av utvecklingssamtalet	12
4.2	Vårdnadshavarnas förväntningar och upplevelser av utvecklingssamtalet	13
4.3	Förskolläraernas syn på utvecklingssamtalets syfte och struktur	13
4.4	Vårdnadshavarnas syn på utvecklingssamtalets syfte och struktur	14
4.5	Förskolläraernas syn på delaktighet och inflytande i utvecklingssamtalet	15
4.6	Vårdnadshavarnas syn på delaktighet och inflytande i utvecklingssamtalet	15
4.7	Resultatsammanfattning	16
4.8	Resultatanalys.....	16

4.8.1 Vilka förväntningar och upplevelser har förskollärare av samverkan i utvecklingssamtalen?	16
4.8.2 Vilka förväntningar och upplevelser har vårdnadshavare av samverkan i utvecklingssamtalen?	18
5 Diskussion	20
5.1 Metoddiskussion	20
5.2 Resultatdiskussion	20
5.3 Slutsats	22
5.4 Relevans för förskolläraryrket	22
5.5 Förslag på fortsatt forskning	23
Referenslista	24
Bilaga 1 Missivbrev	26
Bilaga 2 Intervju frågor till förskollärare	27
Intervju frågor till vårdnadshavare	27

1 Inledning

I Läroplanen för förskolan (Skolverket, 2010) står det att vårdnadshavare ska ha rätt till inflytande och samverkan i verksamheten och organisationen. Syftet med denna studie är därför att undersöka hur förskollärare och vårdnadshavare ställer sig till samverkansformen utvecklingssamtal.

I en pilotstudie undersökte vi hur förskollärare och annan personal ställde sig till olika samverkansformer och vilka kunskaper de har om vad styrdokumentet säger om samverkan och föräldrarinflytande. Med intervjuer fick vi ett resultat där respondenterna svarade att inskolning, föräldramöten, utvecklingssamtal, tamburkontakt och erfarenhetsutbyte är viktiga samverkansformer i förskolan. Som fortsättning på denna studie valde vi att fördjupa oss i samverkansformen utvecklingssamtal.

Vi anser att samverkan utgör en del av verksamhetens grundpelare, där utvecklingssamtalet är en stor del i samverkan. Markström (2008) beskriver utvecklingssamtalet som en samverkansform som skiljer sig från den dagliga samverkan med vårdnadshavare i förskolan. För att samverkan ska vara förtroendefullt bör förskolläraren vara öppen för vårdnadshavares tankar och idéer om planering och verksamheten. Vårdnadshavarna ska erbjudas utvecklingssamtal kontinuerligt för att skapa ett nära och förtroendefullt samarbete med förskolan och ha möjlighet att påverka verksamhetens innehåll. I föregående pilotstudie fanns det indikationer på att vårdnadshavare inte ser utvecklingssamtalet som en samverkansform, därför är det intressant att undersöka vidare. Förskolan har som uppdrag att ge vårdnadshavare tillfälle att aktivt påverka den pedagogiska verksamheten där de får möjlighet till ett reellt inflytande. Utvecklingssamtalet som samverkansform utgör en formell föräldrasamverkan där barnens trivsel, utveckling och lärande både i och utanför förskolan ska diskuteras i dialog med vårdnadshavarna. Vi anser att det är viktigt att förskolläraren tar ansvar för att relationen ska bli bra, då vi tror att förskolläraren annars riskerar att hamna i en maktposition där det lätt blir en envägskommunikation. Förskola och hem möts i en kontext där de påverkar varandra i en öppen kommunikation, och en positiv inställning till samverkan från förskolläraren är en förutsättning för ett gott samarbete. (Jensen & Jensen, 2008). Teori och praktik bekräftar att ett nära samarbete med hemmet höjer kvaliteten på förskolan, en bra kvalitativ förskola ger barnen bättre förutsättningar i det livslånga lärandet.

1.1 Vår förförståelse

I vår pilotstudie framkom det att förskollärarna anser att samverkan mellan hem och förskola var viktigt men att det var svårt att få vårdnadshavarna att delta i alla samverkansformer som erbjöds. Den samverkansform som de flesta vårdnadshavare deltog i var utvecklingssamtalet. I Läroplanen för förskolan (Skolverket, 2010) ges direktiv om utvecklingssamtalet som samverkansform i förskolan och vår förförståelse av detta är att vårdnadshavare inte alltid ser utvecklingssamtalet som en samverkansform utan mer som ett informativt möte. Indikationer på att vårdnadshavare endast är intresserade av det enskilda barnet, dess trivsel och välmående i förskolan har framkommit under vår tidigare yrkeserfarenhet samt i resultatet av vår pilotstudie.

1.2 Syfte och forskningsfråga

Syftet med denna undersökning är att få en djupare förståelse för hur vårdnadshavare och förskollärare ser på samverkan i utvecklingssamtalen och samtalets utformning i förskolan. Syftet är ytterligare hur dessa samtal upplevs och vilka förväntningar förskollärare och vårdnadshavare har inför utvecklingssamtal. Genom att ta del av deras erfarenheter och tankar vill vi få en fördjupad insikt av deras upplevelser.

Vår forskningsfråga är följande: Vilka förväntningar och upplevelser har förskollärare och vårdnadshavare av samverkan i utvecklingssamtalen?

1.3 Uppsatsen disposition

I kapitel två, bakgrundskapitlet, presenteras studiens teoretiska perspektiv. Utgångspunkten är socialkonstruktionism utifrån Burr (1995) och från Foucaults (2003) teori om makt. Med dessa två teorier har vi sedan gjort en historisk återblick, för att därefter förklara vad samverkan står för i förskolan. Förskolans styrdokument presenteras sedan för att ge en bakgrund till vilket uppdrag förskolan har när kommer till samverkan mellan hem och förskolan.

I kapitel tre, redogörs forskningsdesign, genomförande, urval, dataanalys, pålitlighet, trovärdhet och generaliserbarhet. Metodkapitlets utgångspunkt har baseras på Bryman (2011) och Stukát (2011). De etiska ställningstagandena redovisas med utgångspunkt från de fyra forskningsetiska principerna (Vetenskapsrådet, 2011).

Under kapitel fyra redovisas studiens resultat, den har kategoriserats i sex rubriker, för att läsaren ska kunna följa den röda tråden. Rubrikerna är kategoriserade efter vårdnadshavarnas och förskollärarnas svar. Sedan följer en resultatsammanfattning och resultatanalys.

Kapitel fem innehåller metoddiskussion, resultatdiskussion som är kopplad till bakgrundslitteraturen och teoretiska perspektiv, därefter presenteras slutsatsen. Kapitlet avslutas med varför studien är relevant för förskolläraryrket och förslag på vidare forskning.

1.4 Begreppsdefinitioner

Makt- makt används i relationer mellan människor. Makt handlar om att en person fattar beslut och en eller flera andra personer tvingas, mot sin vilja, att följa det beslutet då det finns någon form av beroendeförhållande. Makt är nödvändigt och ofrånkomligt i ett civiliserat samhälle (Foucault, 2003).

Mikromakt- den tilltalade personen gör dig "osynlig", personen utsätter dig för mikromakt. Hen hör vad du säger med väljer att inte svara på din ställda fråga eller tar din önskan eller åsikt på allvar (Foucault, 2003)

Motdiskurs- varje gång en diskurs möter en annan diskus som påvisar det motsatta (Lenz Taguchi, 2013)

Socialkonstruktionismen -en överenskommelse kring människors uppfattningar om vad som är sant (Burr, 1995)

2 Bakgrund

I denna del kommer viktiga begrepp och teorier som är av värde för studien att redogöras. Vidare kommer en historisk tillbakablick samt en kunskapsbakgrund inom ämnet att redovisas med syfte att kunna grunda studien och ta avstamp därifrån.

2.1 Databassökning

De avhandlingar, artiklar som varit viktiga för studien har hämtats från databaser som: ERIC, SWEPUB och Google Scholar. Sökord som har använts är: samverkan, förskola, utvecklingssamtal, vårdnadshavare, förskollärare, collaboration, preschool, parents, interaction.

Antal träffar som uppkom i sökandet kommer här att redovisas med ett exempel: Ordet Collaboration gav 27746 träffar på ERIC, 6097 träffar på SWEPUB och 3 630 000 träffar på Google Scholar. För att avgränsa sökningsresultatet lade vi till ordet preschool och klickade i rutan referegranskat då fick vi 24 träffar på SWEPUB. Utifrån de 24 träffarna från exemplet har vi gjort fler sökningar på ovanstående databaser där vi lagt till andra sökord både på engelska och svenska för att kunna hitta gynnsam relevant forskning och litteratur för vår studie. Tidsspannet vi sökte på var år 1995-2015.

2.2 Teoretiskt perspektiv

Det teoretiska perspektivet är socialkonstruktionismen. Denna teori valdes för att individens upplevelser, tankar och vilja uttalas i språklig kommunikation, och språket ses alltså som en sann representation av människors mentala värld. Alla dessa delar finns med i mötet mellan förskollärare och vårdnadshavare under ett utvecklingssamtal. Begreppet konstruktionismen är en överenskommelse kring människors uppfattningar om vad som är sant. Individer skapar bilder mellan varandra som sedan tolkas av den enskilda individen till sin egen verklighet. Både handlingar och mentala processer blir resultatet av den sociala interaktionen under utvecklingssamtalet mellan förskollärare och vårdnadshavare (Burr, 1995).

Burr (1995) beskriver denna teori som en teori där ingen kunskap är beständig. Det handlar om våra tolkningar om världen som vi har skapat gemensamt. Kunskapen är inte verkligheten utan det är våra tolkningar som blir verklighet. Burr skriver att språket används som ett viktigt verktyg i det sociala samspelet. I det sociala samspelet som utvecklingssamtalet utgör, skapas nya sanningar då individer enskilt tolkar samtalet utifrån egna erfarenheter och kunskaper. Foucault (2003) hävdar att kunskap och makt är två komponenter som förutsätter varandra. Makten enligt Foucault är inte så mycket en fråga om hierarki utan mer om något som är mångfaldigt, tyst, vardagligt och disciplinerande. Enligt Foucault är kunskap makt, kunskapen som förskolläraren innehar gör att han eller hon blir styrd av just sin egen kunskap då den förväntas utövas i yrkesprofessionen. Makt är enligt Foucault något som finns hos alla människor och i alla situationer. Utifrån den högsta instansen som för förskolan är den statliga nivån med Läroplan för förskolan (Skolverket, 2010) som styrdokument, ner till förskoleverksamheten där förskollärarens uppdrag är att ska införliva läroplanen i verksamheten. Förskolläraren ska med sin kunskap använda sig själv som verktyg för att uppfylla uppdraget i verksamheten tillsammans med barnen och deras

vårdnadshavare. I utvecklingssamtalet kan förskolläraren få makt på grund av att han eller hon innehar kunskap där vårdnadshavaren kan uppleva sig själv som mindre kunnig. Makten är inte något förskolläraren äger men i samverkansformen utvecklingssamtal utövas makt mot vårdnadshavaren. Förskollärarna ger vårdnadshavarna mikromakt genom att styra taltid, samtalsämne och utformning av samtalet men kan välja bort negativ kritik eller förkasta förslag som de inte anser vara lämpliga för verksamheten (Foucault, 2003). Ett exempel på hur mikromakt utövas av förskollärare under utvecklingssamtalen kan vara när vårdnadshavaren kommer med idéer och åsikter som förskolläraren lyssnar till men ändå inte tar med sig tillbaka till verksamheten.

Maktrelationer går inte att dela upp i makthavare eller maktlösa, utan korsar varandra på ett sätt att en som är maktlös ur ett perspektiv blir maktutövare i ett annat. Maktutövandet blir en fråga om hur vissa situationer eller handlingar formar andra möjliga situationer eller handlingar. Eftersom makten inte utövas av en bestämd person eller grupp innebär Foucaults sätt att se på makt som någonting positivt och ska inte förknippas med tvång, förbud eller förtyck. Makt och styrning kan analyseras på olika sätt, utifrån olika perspektiv och på flera nivåer. Troligtvis är det dominansrelationer folk i allmänhet tänker på när det kommer till uttrycket makt i vardagen. Makt existerar på ett eller annat sätt i alla mänskliga relationer och sociala sammanhang. Relationer där en eller flera parter domineras hierarkiskt och hålls på plats genom brist på möjligheter eller utrymme att agera. En annan sida av maktbegreppet handlar varje litet försök till att påverka en annan individs handlingar. Mot den här typen av beskrivning av makt ställer Foucault två andra perspektiv. Vissa är hårdhänta och tvingande, andra lockande, till och med vänliga och mjuka. Varje aspekt, eller utförande, av maktutövande har sin egen typ av rationalitet. Ibland är det regler som avgör vem som bestämmer men det kan även handla om att en individ som har en stark utstrålning eller en pilspetskompetens gör att andra vill följa och låta individen i fråga bestämma.

Begreppet makt kan i denna studie relateras till förskolläraren inför utvecklingssamtalet då den dokumenterar barnets kunskaper utan att barnet är medveten om det, vilket gör att förskolläraren använder barnets handlanden för att kunna ge upplysning till vårdnadshavaren om barnets utveckling och lärande. Ett exempel på detta är när förskolläraren tar kort eller observerar barnet som sedan vidareförmedlas till vårdnadshavaren. Vilket leder till att även vårdnadshavaren blir föremål för maktutövning eftersom det ställs krav på dem att reflektera över sitt barns lärande och utveckling inför utvecklingssamtalet, och med i och med det också granskad i sin roll som vårdnadshavare. Lenz Taguchi (2013) skriver i sin tolkning av Foucaults maktbegrepp att alla tillskrivs makt, det vill säga makt är inget som tilldelas någon specifik utan makt är relationell och något som skapas i en social kontext.

Lenz Taguchi tolkar också Foucaults begrepp motdiskurs och menar att det är först när någon ifrågasätter maktutövaren som det kan skapas en motdiskurs. Inte förrän då blir maktutövningen tydlig för individen, vilket gör att makten kan förändras eftersom människan kan få nya perspektiv och därmed reflektera över sitt tänkande och handlande. Foucault menar att sociala relationer är baserade på maktutövning, enligt honom kan varken handling eller socialt samspel äga rum utan en motståndskamp mellan över- och underordnade. Utifrån Foucault blir makten en del av vår personlighet och våra föreställningar om hur världen är.

2.3 Samverkan

Vårdnadshavare har idag genom Skollagen (2010:800), konventionen om barns rättigheter (UNICEF, 2009) och Läroplan för förskolan (Skolverket, 2010) rätt till inflytande och delaktighet i förskolans verksamhet, som en representant för sitt barn.

Dessa tre styrdokument ligger som grund i förskolans arbete med föräldrasamverkan. Möjligheten för vårdnadshavare att delta i och påverka förskolans verksamhet regleras i läroplanen som säger att personalen ska ge föräldrar möjligheter till inflytande, men även att personalen tar föräldrarnas synpunkter i beaktande, och se till att föräldrar är involverade i bedömningen av verksamheten och dess utvärdering. Det är förskolläraren som har det yttersta ansvaret enligt Läroplan för förskolan (Skolverket, 2010) men att hela arbetslaget oberoende av yrkestitel ska arbeta för att en tillitsfull relation skapas mellan förskolans personal och barnens familjer.

Begreppet samverkan innebär all kontakt som sker mellan förskolan och hemmet enligt Läroplan för förskolan (Skolverket, 2010). Det kan vara den dagliga kontakten i hallen vid hämtning, lämning, utvecklingssamtal eller föräldramöten.

Föräldrarna ska ha möjlighet att inom ramen för de nationella målen vara med och påverka verksamheten i förskolan. Att förskolan är tydlig i frågan om mål och innehåll är därför en förutsättning för barnens och föräldrarnas möjligheter till inflytande. (Skolverket, 2010.s.13)

Personalen ska enligt Skollagen (2010:800) föra kontinuerliga samtal med vårdnadshavare om barnets utveckling. Minst en gång varje år ska personalen och vårdnadshavare föra ett samtal om barnets utveckling och lärande. Förskollärare har det övergripandeansvaret för utvecklingssamtalet.

Jensen och Jensen (2008) skriver att samverkan förr betydde att mödrarna fick råd och stöd av personalen då det gällde att uppfostra barnen. Senaste åren har begreppet inkluderat föräldrarna mer och deras delaktighet och inflytande har fått en mycket större och tydligare plats. Jensen och Jensen skriver vidare om hur en stor del av samverkan består i att byta information om barnets utveckling på förskolan och i hemmet. Denna samverkan kräver ett ömsesidigt samarbete från vårdnadshavare och personalens sida för att genom samtal komma överens om vad som är viktigt för barnet.

Samverkan i förskolan kan ske på många olika sätt och kan variera utifrån vårdnadshavares förutsättningar och önskemål. Sandberg och Vuorinen (2007) klargör vad begreppet samverkan betyder och det innebär all kontakt som sker mellan hem och förskola. De vardagliga mötena i tamburen vid hämtning och lämning ger utrymme att prata om hur dagen har varit. Det är en daglig kommunikation som är naturlig men ger inte alltid utrymme för att ta upp mer ingående, privata angelägenheter och önskningar om det enskilda barnet. Fördelen med föräldramöten som samverkansform är att det är ett bra sätt att förmedla information om verksamhetens utformning och dess vardagliga rutiner, samt ta upp vilka förväntningar både föräldrar och förskollärare har när det kommer till inflytande och samverkan mellan förskola och hem. Föräldraråd är en samverkansform som oftast hålls av förskolechefen som informerar om beslut inom den övergripande organisationen, som kan vara kommunen. Detta forum är ett bra sätt för vårdnadshavaren att få direktkontakt med förskolechefen där hen förmedlar beslut som kan påverka verksamheten som till exempel barngruppernas storlek, ombyggnationer och personaltäthet. Utvecklingssamtal och andra enskilda samtal är

det samtal som äger rum enskilt mellan förskollärare och vårdnadshavare på avtalad tid i ett avskilt rum på förskolan och där barnen oftast inte deltar.

Fler informella former av samverkan som till exempel familjefester och ”drop in” fika, blir tillfällen där vårdnadshavare får en insyn i verksamheten tillsammans med sitt barn.

2.4 Historisk återblick

I sin doktorsavhandling beskriver Granath (2008) utvecklingssamtalets historiska bakgrund som hade sitt ursprung i skolan, vilket kan ses som en föregångare till dagens utvecklingssamtal i förskolan. På 40-talet skedde ett paradigmskifte när det kom till barns plats i samhället och ju längre fram i tiden vi tittar poängteras barns personlighetsutveckling istället för den moraliska officiella retoriken. För att skapa ett demokratiskt samhälle med ansvarsfulla medborgare där människor tänker kritiskt gavs under 60-talet skolan ett ökat ansvar för barns personlighetsutveckling och uppfostran. Kvartsamtalet var en kvantitativ envägskommunikation där läraren talade till elever och vårdnadshavare. På 80-talet sågs hemmet och skolan som en helhet kopplat till barnets utveckling och lärande. Kvartsamtalet var den samverkansform som skulle fungera som spindeln i nätet där skola och hem ska vävas ihop i en kvalitativ dialog. Värdegrunden för skolan kom på 90-talet och betonar individens eget ansvar i en strävan efter ömsesidighet och jämlikhet. Även om ambitionen var god så skedde samtalen på skolans villkor med en osynlig normativitet.

Ivarsson Jansson (2001) skriver i sin avhandling att vårdnadshavare och förskollärare tillsammans ska förbinda barnens två världar, hem och förskola, detta bör utformas i enlighet med familjens och förskolans möjligheter, önskemål och förutsättningar. Ivarsson Jansson har i sin avhandling Relationen hem – förskola (2001) undersökt avsikter och uppfattningar om förskolans uppgift att vara komplement till hemmet mellan 1990-1995. Under dessa år använde personalen i förskolan Pedagogiskt program för förskolan. Det viktigaste för förskolan var att stärka barnen i deras sociala utveckling ansåg personalen och vårdnadshavarna som var med i studien. Dock uttryckte de sina åsikter på olika sätt. Utvecklingssamtalet fanns ännu inte reglerat i det pedagogiska programmet för förskolan.

Gars (2006) beskriver hur utvecklingssamtalet introduceras i förskolan med den läroplan som kom 1998. Skillnaden är att barnen i förskolan inte har mål att uppfylla på samma sätt som elever i skolan har i sin läroplan. Personalen i förskolan arbetar inte med individuella utvecklingsplaner utan använder portfolion eller pedagogisk dokumentation för att synliggöra barnens utveckling och lärande, dessa ligger som grund för utvecklingssamtalet.

Förskolan ska komplettera hemmet genom att skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn ska kunna utvecklas rikt och mångsidigt. Förskolans arbete med barnen ska därför ske i ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmen. Föräldrarna ska ha möjlighet att inom ramen för de nationella målen vara med och påverka verksamheten i förskolan. Att förskolan är tydlig i fråga om mål och innehåll är därför en förutsättning för barnens och föräldrarnas möjligheter till inflytande. (Skolverket, 2010.s.13)

Utvecklingssamtalet har under åren varit relaterat till skolan och då varit en envägskommunikation men har alltid utgått från att binda ihop hem och skola enligt Granath (2008). En viss förändring skedde när förskolan fick egna riktlinjer i form av det pedagogiska programmet för förskolan som tog fram av socialstyrelsen 1989

(Ivarson Jansson, 2001). Utvecklingssamtalet var ännu inte inskrivet i riktlinjerna men fokus låg enligt personalen på hela barngruppen men i Ivarson Janssons studie framkom det att vårdnadshavarna hade ett större intresse av att få information om de enskilda barnet. Gars (2006) beskriver hur utvecklingssamtalet införs som en obligatorisk arbetsuppgift för personalen i förskolan när läroplan för förskolan 98 kom. År 2010 kom en reviderad läroplan för förskolan (Skolverket, 2010) där förskollärare har till uppdrag att ge vårdnadshavare både inflytande och delaktighet i verksamheten genom samverkan, där utvecklingssamtalet är en form av samarbete mellan förskola och hem.

2.5 Kunskapsbakgrund till förskolans utvecklingssamtal och samverkan

Utvecklingssamtalet är en viktig samverkansform som Läroplan för förskolan (Skolverket, 2010) tar upp som främjande av samverkan mellan hem och förskola. Hur samtalet ska struktureras eller utföras nämns inte, de ska genomföras med vissa tidsintervall, med vårdnadshavare och det ska finnas utarbetade rutiner för hur detta ska gå till. Ansvar för det ligger hos förskolechefen och förskolläraren.

Jensen och Jensen (2008) menar att det är genom utvecklingssamtalet som vårdnadshavare och personal möts i det som berör barnet. Under dessa möten kan hela fokuset ligga på det enskilda barnet. I deras studie framkom det att intresset för utvecklingssamtalen är stort hos de flesta vårdnadshavare och att det enligt förskollärarna är ett bra tillfälle att i lugn och ro få samtala runt barnet och stärka relationen med vårdnadshavarna. Jonsdottir och Nyberg (2013) hävdar även de att utvecklingssamtalen leder till en god samverkan mellan förskolan och hemmet. Utvecklingssamtalen ska handla om både verksamheten på förskolan och samverkan med hemmet. Innehållet av samtalen kan handla om det som fungerar bra men även om det som inte fungerar lika bra. Vuorinen, Sandberg, Sheridan och Willams (2013) redovisar i sin studie om hur förskollärare vill förmedla sin egen kompetens för vårdnadshavare i samverkanssituationer. Förskollärarna känner att de vill framhäva sin kompetens då arbetslagen oftast består personal med olika yrkeskompetenser till exempel både barnskötare och förskollärare. Förskollärarna vill under samtal med vårdnadshavarna förmedla sin yrkeskompetens och hur de införlivar uppdraget som Läroplan för förskolan (2010) anger och inte bara agera som bollplank när det kommer till barnuppfostran och vårdnadshavarnas föräldraroll. Vidare visar resultatet av studien att förskollärare har erfarenhet av att vissa vårdnadshavare inte främst är intresserade av sina barns lärande och utveckling, och därmed inte heller har några krav på förskolan inom det området utan vill försäkra sig om att barnen har roligt, mår bra och trivs i förskolan. Förskollärarna vill förmedla hur de arbetar för alla barns utveckling och lärande under samtal med vårdnadshavare men känner att intresset för den informationen är ibland svalt från vårdnadshavarnas sida.

Markström (2010) har undersökt strukturen på utvecklingssamtal där förskolläraren dominerar samtalet, både i taltid och vilka utgångspunkter samtalet byggs på. Studien baseras på 22 utvecklingssamtal som spelades in på sju olika förskolor. Den innehöll även intervjuer med förskollärarna som höll i samtalen. Förskollärarna lämnade frågor innan samtalet till vårdnadshavarna och utifrån dessa frågor utformas samtalet. Vårdnadshavarna förväntas att ha reflekterat över frågorna men ges lite tid till att muntligt besvara dem. Simonsson och Markström (2013) visar att utvecklingssamtalets huvudsyfte är att binda ihop de olika sfärerna, förskolan och hemmet. Utbyte av

information och bedömningar av barnet är det som ligger i fokus men även en medveten styrning av vårdnadshavarnas blick mot det egna barnet. Utvecklingssamtalet kan ses som ett verktyg för maktutövning och normalisering där förskollärare kategoriserar barn och deras beteenden utifrån ett idealt förskolebarn. Studien visar att utvecklingssamtalet är ett komplext fenomen när det gäller struktur, funktion och innehåll. Studiens syfte var att undersöka hur materialet ”strength cards” användes i utvecklingssamtalen för att få vårdnadshavare mer involverade i samtalen.

Markström (2011) skriver om begreppet ”Soft governance” (vänlig maktutövning) som en kommunikativ teknik som förskollärare använder i skapandet av utvecklingssamtal. Begreppet kännetecknas av omsorgsorienterad styrning där barnets brister ses som en möjlighet till utveckling, där en uppenbarlig styrning uteblir. Förskolläraren använder sina pedagogiska kunskaper för att förmedla sådant som barnet behöver utveckla istället för att tala om barnets brister och icke kunnande. Vidare skriver Markström om hur vårdnadshavarna känner sig mer delaktiga men i själva verket är det tvärtom. Förskolläraren ges med denna teknik tolkningsföreträde och i praktiken ger det vårdnadshavarna ett minskat utrymme till inflytande. Talutrymmet varierar hela tiden mellan vårdnadshavaren och förskolläraren men det finns en underliggande agenda som består av ett samtalsunderlag som förskolläraren hela tiden återkommer till. Samtalsunderlaget är förberett av arbetslaget genom insamlande av information om barnet. Även om vårdnadshavaren tilldelas ett stort talutrymme så är det förskolläraren som äger innehållet i samtalet. Genom dessa procedurer sker en styrning av utvecklingssamtalet och dess innehåll, på så vis ifrågasätts inte tillvägagångssättet och styrning blir mjuk men effektiv (Markström, 2011).

Markström (2008) beskriver utvecklingssamtalet som en samverkansform som skiljer sig från den dagliga samverkan med vårdnadshavare i förskolan. Det finns höga ambitioner om att vårdnadshavare ska vara involverade och ha inflytande i verksamheten. Enligt Markström är förberedelser inför utvecklingssamtalet styrta av personalgruppen och den ansvarande förskolläraren i form av insamlande av information om barnet på olika sätt, vilket har en motsatt effekt i förhållande till ambitionen om god samverkan med hemmet.

3 Metod

I detta kapitel redogör vi för vilka metoder som användes i studien för att få svar på våra forskningsfrågor och för att genomföra vår undersökning. Vi förklarar vårt val av metod, tillvägagångssätt och etiska principer i studien.

3.1 Forskningsdesign

Arbetet utgår från en kvalitativ ansats där vi valt att intervjua fyra förskollärare och fyra vårdnadshavare. Genom att utforma intervjufrågor på ett semistrukturerat sätt menar Bryman (2011) att respondenterna ges möjlighet till att själv utveckla sitt svar och inte vara låsta vid eventuella svarsalternativ. Det är just respondenterna egna ord som är själva anledningen till att hålla en intervju. Det är enligt Bryman bra att låta respondenterna tala fritt utifrån sina erfarenheter, detta för att få kunskap om vad de själva anser vara viktigt utifrån det aktuella frågeområdet. Detta ger ett större utrymme för de personer som håller i intervjuerna att lättare kunna föra samtalet vidare utifrån respondenterna svar.

3.2 Genomförande

Vi har genomfört semistrukturerade intervjuer med förskollärare och vårdnadshavare. Alla deltagarna frågades om medverkan genom telefonsamtal och mail. Syftet med intervjun informerades vid de första kontakttillfället och de blev tilldelade missivbrevet via mail. Sedan tackade alla ja. Respondenterna fick själva välja tid och plats för intervjun. Förskollärarna valde att ta emot oss på deras arbetsplats, de arbetar alla på samma förskola. Vårdnadshavarna valde att bjuda in oss till deras hem. Varje intervju tog cirka 30 minuter. Det blev samtal utifrån intervjufrågorna med ett varierat antal följdfrågor. Vi genomförde intervjuerna tillsammans där en ansvarade för inspelningen och en andra ställde frågorna. Vårdnadshavarna gavs samma möjlighet att påverka var intervjun skulle äga rum och alla valde att bjuda in oss till deras hem. Hälften av vårdnadshavarna hade sina barn hemma under intervjun, vilket vi är medvetna om kan ha påverkat resultatet. Stukát (2011) skriver att semistrukturerade intervjuer kan vara negativa, då informanterna kan ge de svar som de tror intervjuaren förväntar sig och i och med det inte svarar sanningsenligt. Om frågorna formuleras och ställs utifrån det ämnet kan undersökningens tillförlitlighet bli högre enligt Stukát. Alla informanter fick ett missivbrev där vi informerade de fyra forskningsetiska principerna för att skapa ett förtroende inför studien.

3.3 Urval

Vi valde att intervjua förskollärare med olika lång yrkeserfarenhet för att förskolläraryt utbildning har under åren förändrats samt att de hade erfarenheten av minst tio utvecklingssamtal. Det ger olika uppfattningar om hur samtalen kan läggas upp och utföras. Läroplanen anger att förskolläraren har det yttersta ansvaret för hur utvecklingssamtalet ska genomföras. Yrkeserfarenheten varierar från fem år till 35 år av de förskollärare som intervjuades. Förskolan består av nio avdelningar uppdelat på fyra syskonavdelningar och fem åldershomogena avdelningar. Majoriteten av förskollärarna arbetar på fyra olika syskonavdelningar, alla arbetar på samma förskola. De tillfrågades personligen om medverkan i intervjuerna och alla som tillfrågades tackade ja. Tre av förskollärarna deltog i vår pilotstudie som handlade om samverkan. I

uppföljningssyfte av pilotstudien och en fördjupning i utvecklingssamtal inbjöds de att medverka även i denna studie. Till denna studie tillfrågades ytterligare en förskollärare, vilket sammantaget resulterade i fyra deltagande förskollärare från samma förskola.

Vi valde även att intervjua vårdnadshavare för att få en nyanserad bild av erfarenheter och kunskaper om utvecklingssamtal. Erfarenheterna varierade från fyra år till elva år med egna barn inom förskoleverksamhet. Vårdnadshavarna har barn i olika förskolor, majoriteten av barnen går på åldershomogena avdelningar. Vårdnadshavarna tillfrågades om medverkan utifrån personliga relationer samt att de uppfyllde de kriterier som studien krävde. Genom att intervjua bägge parter kunde vi skapa oss en helhetsbild av upplevelserna i utvecklingssamtal från både förskollärare och vårdnadshavare.

3.4 Dataanalys

Vi har analyserat vår ljudinspelning enligt Brymans (2011) intervjumetodsbeskrivning. Ljudinspelningen som gjordes transkriberades för att resultatet skulle kunna återges på ett kvalitativt sätt. Intervjuerna spelades in och blev sedan transkriberade. Respondenternas svar har kategoriserats efter nyckelord: förväntningar, upplevelser, syfte, struktur, inflytande och delaktighet, för att kunna jämföra skillnader och likheter mellan svaren samt få svar på våra forskningsfrågor. Utifrån nyckelorden skapades rubriker där svaren redovisas.

3.5 Etiska ställningstaganden

Vi har förhållit oss till Vetenskapsrådets (2011) och Brymans (2004) fyra forskningsetiska huvudkrav som avser information-, samtyckes-, konfidentialitet- och nyttjandekravet.

Informationskravet: alla intervjuer har inletts med förklaring av intervjuens syfte, ändamål och hur de data uppkommer ska användas, samt överlämnande av missivbrev. Deltagarna blev informerade om att deltagandet var frivilligt och att de när som helst kunde avbryta sin medverkan, utan några negativa konsekvenser.

Samtyckeskravet: alla deltagare var myndiga och lämnade ett muntligt samtycke efter att de fått information om studien och dess syfte.

Konfidentialitetskravet: alla deltagare fick själva välja plats för intervjuerna och var informerade om intervjun tidsåtgång. Deltagarna blev informerade om att deltagandet var frivilligt och att de när som helst kunde avbryta sin medverkan utan förklaring eller negativa påföljder. De medverkande tituleras som förskollärare med yrkeserfarenhetsår för att inte kunnat identifieras av utomstående. Vårdnadshavare har titulerats med antal år av erfarenhet av barn i förskolan av samma skäl. Alla inspelningar raderades efter transkribering, detta var något alla deltagare blev informerade om innan intervjun. Ingen av deltagarna blev informerade om varandras medverkan i studien.

Nyttjandekravet: deltagarna blev informerade om att deras svar endast kommer användas i studien och att deras uppgifter inte kommer vidarebefordras.

3.6 Trovärdighet, pålitlighet och generaliserbarhet

Bryman (2011) skriver om vikten av hur frågorna är utformade. För att undvika ja eller nej sägare behövs öppna frågor utan värderade inslag. När vi utformade frågorna inför intervjuerna var vi noga med att frågorna skulle vara öppna och cirkulära för att respondenterna skulle få så stort utrymme som möjligt att svara utifrån sina kunskaper och erfarenheter. Intervjufrågorna delades upp i två olika kategorier, förskollärare och vårdnadshavare. Följdfrågorna skilde sig åt beroende på hur respondenterna svarade. Genom dessa åtgärder har studiens tillförlitlighet säkerställts. Till vårdnadshavarna tänkte vi på att använda ett språk som de känner igen utan för mycket facktermer för att inte försvåra förståelsen av innebörden i frågorna. Ett av våra krav när vi valde respondenterna på vårdnadshavarsidan var att de hade barn som fortfarande går på förskolan och att de hade vart med på minst ett utvecklingssamtal. För förskollärarna var det minsta kravet på en högskoleutbildning och att de hade hållit i minst 10 utvecklingssamtal för att de skulle ha hittat sin struktur i att hålla i utvecklingssamtal. Om informationen de gav som i form av tankar och åsikter överensstämmer med verkligheten har denna studie inte kunnat undersöka då vi inte gjort några observationer. Huvudsyfte var att synliggöra förskollärares och vårdnadshavares perspektiv på och erfarenheter av samverkan i utvecklingssamtalet. Förskollärarna fick välja själva var intervjuerna skulle hållas de flesta valde att låta oss komma arbetsplatser för där var de mer tillgängliga. För att öka pålitligheten i studien har intervjuerna skett avskilt från barngruppen och övriga kollegor för att minska på störande moment. Då antalet intervjuade förskollärare och vårdnadshavare i denna studie var relativt få så blir inte resultatet generaliserbart på dessa grupper i förskolan. Detta var inte heller vår avsikt att kunna generalisera resultatet.

4 Resultat

I detta kapitel beskriver vi det resultat vi fått. Vi tolkar resultatet och beskriver vad vi har fått fram i våra intervjuer. För att göra resultatet av intervjuerna tydliga kommer vi att dela in vårdnadshavarna och förskollärarna i två olika grupper, detta för att vi sedan ska kunna analysera svaren i diskussionen. Först redovisas förskollärarnas förväntningar och upplevelser av utvecklingssamtalet och sedan presenteras motsvarande resultat från vårdnadshavarnas intervjuer. Resterande avsnitt i resultatdelen presenteras på liknande sätt, det vill säga med presentation av resultat från förskolläraryntervjuerna först, följt av resultatet från intervjuerna med vårdnadshavarna.

4.1 Förskollärarnas förväntningar och upplevelser av utvecklingssamtalet

Förskollärarna förväntar sig utbyte av information i form av en dialog med vårdnadshavarna om barnet för att skapa sig en helhetsbild där hem och förskola kan knytas ihop.

Att vi tillsammans ska, jag ska delge vad som händer med barnet här på förskolan och så ska föräldern delge oss vad som händer hemma så man får en helhet av barnet. (Förskollärare)

Förskollärarna upplever en samverkan genom utvecklingssamtalen för att de anser ha en dialog runt barnet. Förskollärarna har för avsikt att bjuda in vårdnadshavaren till samtal med varierade resultat. En av förskollärarna beskriver hur arbetslaget medvetet och planerat lägger upp samtalen så att vårdnadshavarna ska ges de talutrymme de önskar, men att några väljer att inte utnyttja taltiden, det är något som arbetslaget accepterar då alla har olika lätt eller svårt att delta i ett samtal. Den förskollärare som har flest yrkeserfarna år, upplever att vårdnadshavarna kommer med inställningen om att få information om sitt barn utifrån att de har erfarenheter från den egna skoltiden då de gick på kvartsamtal i skolan. Förskolläraren menar att under dessa kvartsamtal var vårdnadshavaren en passiv mottagare av information om sitt barn och de hade ett begränsat talutrymme där läraren inte inbjöd till inflytande och dialog, och att detta också påverkar bilden av förskolans utvecklingssamtal. Samma förskollärare berättar hur arbetslaget är tydliga med att visa och förklara för vårdnadshavarna redan under inskolningen hur viktiga de är och vilket ansvar de har för sitt barn. Arbetslaget förväntar sig att vårdnadshavarna deltar i föräldramöten och utvecklingssamtal. Vidare berättar förskolläraren att de är väldigt klara med vad de förväntar sig av vårdnadshavarna för att få till ett bra samarbete där de är bestämda med förväntningarna på vårdnadshavarna.

Kollegan tycker inte om att jag säger att vi tvingar oss på dom, men det är lite så det är. Redan från start när familjen kliver innan för dörren visar vi vad vi förväntar oss av dem. (Förskollärare)

En förskollärare berättade att vid enkätundersökningar som görs av kommunen visar att vårdnadshavarna på denna avdelning är nöjda och tycker att de har ett bra samarbete med förskolan, så bra att personalen på den här avdelningen ska hålla en föreläsning för resten av kommunens personal i de olika förskolorna i hur de gör för att lyckas med sin föräldrasamverkan.

4.2 Vårdnadshavarnas förväntningar och upplevelser av utvecklingssamtalet

Vårdnadshavarna beskriver att de förväntar sig att gå på utvecklingssamtal för att få information om hur barnet har det på förskolan och att förskolläraren ska delge dem hur barnet är på förskolan för vårdnadshavarna anser att det skiljer sig från hur barnen agerar hemma. Vårdnadshavare vill veta om deras barn trivs och mår bra i förskolans verksamhet samt utvecklas som de ska enligt utvecklingsnormerna. En vårdnadshavare vill veta om barnet utvecklas och agerar sig normalt för sin ålder, även om det är några problem med barnet som de behöver arbeta med hemma.

Att dom tar upp hur hon utvecklas och att hon utvecklas som hon ska. (Vårdnadshavare)

Samma vårdnadshavare förutsätter en kontinuerlig dialog i den vardagliga samverkan och inte att förskollärarna väntar med att ta upp eventuella problem till utvecklingssamtalet.

Jag förväntar mig att dom tar upp om det är några problem, men det hoppas jag att dom har gjort tidigare, inte bara en gång om året. (Vårdnadshavare)

Vårdnadshavarna tycker att förskollärarna har en viktig roll i utvecklingssamtalen eftersom det är de som har all information om barnet på förskolan. På frågan om hur viktig förskolläraren är i ett utvecklingssamtal svarade en vårdnadshavare:

Väldigt viktigt, för att det är dom som uppmärksammar och ser mina barn till deras behov. (Vårdnadshavare)

Stor betydelse, det är till den personen jag ställer mina frågor och det är den personen som träffar mitt barn varje dag och kan tala om hur det går. (Vårdnadshavare)

På frågan om hur viktiga vårdnadshavarna själva är för utvecklingssamtalet, så verkade de till en början ha svårt att besvara den frågan. Efter att ha tänkt en stund svarade alla vårdnadshavarna att utan deras medverkan så har förskolläraren ingen att delge information om barnet och verksamheten till, så även de är viktiga för samtalets genomförande.

4.3 Förskollärarnas syn på utvecklingssamtalets syfte och struktur

En av förskollärarna beskriver att syftet med att hålla ett utvecklingssamtal är att vårdnadshavarna ska få ett tillfälle utöver den dagliga samverkan till att få information i lugn och ro om sitt barn. Vidare pratade samma förskollärare om att skapa ett forum för vårdnadshavarna där de bjuds in till dialog med syfte att förklara hur arbetslaget arbetar, men med fokus på det enskilda barnet. Den förskollärare som har färdigt år inom yrket tycker att syftet är att ge vårdnadshavarna information om sitt eget uppdrag och hur de arbetar för att uppfylla det. Förskollärarna anser att det är ett tillfälle att tillsammans med föräldrarna skapa en helhetsbild av barnet och verksamheten, där båda parter sitter med viktig information om barnet som behövs för att ge barnet de bästa förutsättningar till utveckling. Förskollärarna svarar att det finns ett syfte med att utvecklingssamtalet hålls på förskolan det är att det är den miljön som barnet vistas i under dagen och att det är den verksamheten samtalet handlar om.

För att påvisa föräldrarna vårt lärande, vårt lärandetänk. Till exempel i en matsituation, berätta för föräldrarna hur mycket lärande det finns i en sådan situation. (Förskollärare)

På frågan om vart utvecklingssamtalet skulle kunna förläggas var alla eniga om att samtalet skulle kunna äga rum på andra platser än i förskolan. Till exempel i barnets hem för att underlätta för vårdnadshavarna men även för att få en inblick i barnets privata värld.

En av förskollärarna pratar om att samtalet skulle kunna hållas i grupp tillsammans med flera vårdnadshavare och förskollärare för att det ska bli mer avslappnat. Det finns problem med den modellen när det kommer till att diskutera de enskilda barnet och förskollärarens tystnadsplikt. Den här förskolläraren har tillsammans med sina kollegor en önskan om att få göra om utvecklingssamtalen men i nuläget har hela kommunen en mall som de går efter för att skapa en likvärdig förskola i kommunen. Förskolläraren berättar att syftet med att strukturera om utvecklingssamtalet var för att få vårdnadshavare med delaktiga och våga ta mer plats på ett avslappnat sätt. En av förskollärarna har ett förslag om att vara fler pedagoger under samtalet då det ofta finns ett behov av att en lyssnar och dokumenterar vad som sägs då det är svårt att vara aktiv i samtalet och föra anteckningar samtidigt. Problemet då är att vårdnadshavaren kan känna att den kommer i ett underläge om den är ensam. Men förskolläraren uttrycker att de finns ett behov att vara två, särskilt om det är något speciellt som ska tas upp.

4.4 Vårdnadshavarnas syn på utvecklingssamtalets syfte och struktur

Ingen av vårdnadshavarna visste vilket syfte förskollärarna i förskolan har med utvecklingssamtalet. En av vårdnadshavarna trodde att syftet var att ge information om det enskilda barnet. Ingen av vårdnadshavarna anser att de har blivit upplysta om förskollärarnas syfte. Vårdnadshavarna anser att det är bra att utvecklingssamtalet hålls på förskolan då det känns mest naturligt.

Jag tycker att det är bra att det hålls på förskolan, det är egentligen ganska bra att få sitta vid ett bord i lugn och ro och inte vid ett bord anpassat för barn, i till exempel dockvrån eller byggrummet. (Vårdnadshavare)

Den vårdnadshavare som har först erfarenhet av förskolan har inte alls tänkt på att samtalet skulle kunna hållas någon annanstans men är inte främmande för att det skulle kunna hållas på något annat ställe än förskolan för att underlätta för vissa vårdnadshavare. På frågan om hur utvecklingssamtalet skulle kunna utformas för att främja föräldrasamverkan svarar förskollärarna att de skulle kunna skicka ut frågor eller teman inför samtalet som vårdnadshavarna skulle kunna reflektera över innan. På så vis skulle vårdnadshavarna kunna förbereda sig med frågor och åsikter som kan ventileras i en dialog.

En av vårdnadshavarna har ett förslag om att låta barnet vara med en stund under utvecklingssamtalet, särskilt när barnet är äldre och kan uttrycka sig och förmedla sina åsikter.

Det kan ju bra om barnet kan vara med någon gång en liten stund, inte på hela samtalet men en liten stund, nu när de börjar bli större och kan tala lite för sig själva. (Vårdnadshavare)

Samtliga vårdnadshavare ansåg att frågor inför samtalet skulle vara ett bra sätt att förbereda sig, ett annat förslag som vårdnadshavarna hade var få ta del av samtalsunderlaget som förskollärarna utgår ifrån under samtalet. Vårdnadshavarna ansåg om de fick tillgång till samtalsunderlaget eller frågor inför utvecklingssamtalet

kunde de vara med förberedda och på så vis bli mer involverade i samtalet genom att framföra egna tankar och åsikter.

4.5 Förskollärarnas syn på delaktighet och inflytande i utvecklingssamtalet

Förskollärarna sa att de är noga med att ge vårdnadshavarna taltid och öppna upp för en bra dialog, men att många vårdnadshavare inte tar den möjligheten. Förskolläraren med flest yrkessamma år beskriver hur viktigt de är att skapa goda relationer med vårdnadshavarna genom att bjuda på sig själv och bli personlig men inte för privat.

Tvinga sig på föräldrarna på ett litet fint sätt, och så blir vi lite personliga. Lite utanför den här vanliga vardagen, jag vet lite om dig och du vet lite om mig. För då kan man ju möta barnet på ett lite annorlunda sätt.(Förskollärare)

Av erfarenhet vet denna förskollärare att om vårdnadshavarna känner sig uppskattade och vet vad som förväntas av dem blir de mer delaktiga i verksamheten. Förskollärarna ser det som sin roll att leda samtalet och att det är deras uppgift att ha samlat information om barnet innan genom dokumentation och observation.

Det är ju svårt att få med sig alla föräldrar hela tiden, vi trycker på om läroplanen och informerar om verksamheten. Dom måste ha ett intresse också annars är det svårt.(Förskollärare)

Förskollärarna har en ambition om att vårdnadshavarna ska vara delaktiga i verksamheten då förskollärarna anser att det gynnar hela barngruppen. Förskollärarna anser att om relationen med vårdnadshavarna är god kan många av aktiviteterna som planeras i förskolan till exempel gymnastik, utflykter och skridskoåkning fullföljas då vårdnadshavarna behöver ta med gymnastikkläder, skridskor och så vidare.

4.6 Vårdnadshavarnas syn på delaktighet och inflytande i utvecklingssamtalet

Vårdnadshavarna svarade att de är nöjda med sitt inflytande och sin delaktighet i samtalet. De tyckte att förskolläraren ska vara förberedd och ha en struktur för samtalet men att de inbjöds till dialog där de kunde framföra sina åsikter och tankar. Vårdnadshavarna förväntade sig information av förskolläraren om hur barnet är på förskolan.

Att pedagogerna ska vara förberedda och få veta om hur mitt barn har det på förskolan, att få mer information om hur hen har det mer än den information man får i dörren.
(vårdnadshavare)

Den vårdnadshavare som har flest år av erfarenhet av att ha barn i förskolan beskriver att det är viktigt med en personlig relation till förskollärarna för att känna sig trygg i överlämnandet av sitt barn. Under åren har denna vårdnadshavare sänkt sina förväntningar på utvecklingssamtalet och litar fullt ut på förskollärarna när det kommer till barnets trivsel och utveckling. Inför utvecklingssamtalet med det äldsta barnet var vårdnadshavaren mer orolig för att barnet inte följde utvecklingsnormerna. Idag har hen fyra barn och inför det senaste utvecklingssamtalet som var för det yngsta barnet så fanns inte samma oro för brister i utvecklingsnormerna, hen anser att sådant löser sig med tiden. Den erfarenheten har växt fram under hens tid som vårdnadshavare.

Ja, alltså jag går ju dit för att kunna ställa frågor som det kanske inte finns tid till i vanliga vardagen, och det är klart att mer delaktig över lag, nja. Den erfarenhet jag har är att jag alltid fått svar på de frågor jag har så jag tycker att jag har fått vara delaktig så. (Vårdnadshavare)

Vårdnadshavaren känner sig trygg och litar på förskollärarna och känner inte något behov av att få mer inflytande i verksamheten. Det har förekommit situationer där vårdnadshavaren och förskollärarna har haft olika åsikter och sådana situationer har hen krävt både inflytande och delaktighet i större utsträckning än i de situationer där de har haft en samsyn om verksamheten. Den vårdnadshavare som har färdst års erfarenhet av förskolan vill gärna ha mer inflytande men vet inte hur. Denna vårdnadshavare känner sig inte trygg med förskollärarna på sina barns avdelning och har aldrig lyckas skapa en bra relation när det kommer till samverkan kring barnen. De övriga vårdnadshavarna är nöjda med det inflytande och delaktighet de har idag.

4.7 Resultatsammanfattning

Studien visar att vårdnadshavare närvarar vid utvecklingssamtal för att få reda på om hur barnet trivs och utvecklas jämfört med andra barn på förskolan. Vårdnadshavarna litar på att förskolan uppfyller kraven för verksamheten och är nöjda med det inflytande de har, men önskar att de kunde få ut frågor innan samtalet för att få mer underlag för diskussion. De är nöjda med hur förskollärarna har strukturerat upp samtalet och förväntar sig att förskollärarna har kontroll över innehållet, men vill ges möjlighet att lämna åsikter och tankar. Vårdnadshavarna tycker att det är viktigt att ha en bra och förtroendefull relation med förskollärarna för att kunna känna sig trygga. Förskollärarna anser även de att relationen mellan vårdnadshavarna och personal ska vara förtroendefull för att skapa trygghet, och att relationen ska vara personlig men inte privat. De anser att de behöver information om barnens olika nätverk för att kunna bekräfta barnen i vardagssamtalen. Förskollärarna förväntar sig att vårdnadshavarna är öppna för en dialog så att de tillsammans kan skapa sig en helhetsbild av barnet. De svarar att de upplever samverkan genom utvecklingssamtal då de tycker att de flesta vårdnadshavare är öppna för dialog och samarbete. Förskollärarna anser att syftet med utvecklingssamtal är att få möjlighet till att ge information om de enskilda barnet i lugn och ro, vilket andra samverkansformer har svårt att uppfylla. De ser även samtalet som ett tillfälle att ge vårdnadshavarna en inblick i verksamheten genom att hålla samtalet på förskolan. För vårdnadshavarna är inte syftet självklart, de anser sig aldrig ha blivit informerade om det. Upplägget med att få komma till förskolan på samtal är något som vårdnadshavarna tycker är bra för att få en inblick i miljön och kan där de kan ta del av alster och dokumentation om sitt barn. Personalen på avdelningarna arbetar tillsammans för att få till en bra struktur på utvecklingssamtalen där vårdnadshavarna ges talutrymme och inflytande.

4.8 Resultatanalys

Under denna rubrik har vi analyserat resultatet av intervjuerna utifrån vårt valda teoretiska perspektiv, samt tidigare forskning.

4.8.1 Vilka förväntningar och upplevelser har förskollärare av samverkan i utvecklingssamtalen?

Resultatet visar att förskollärarna förväntar sig en dialog med vårdnadshavarna utifrån samtalsunderlaget som förskollärarna använder som mall när de planerar samtalet. De är väl medvetna om att de barn de har i förskolan inte alltid är de barn som

vårdnadshavarna ser hemma. Burr (1995) beskriver teorin socialkonstruktionismen som binder individers världar samman, och utifrån teorin kan det tolkas som att sammanhanget utvecklingssamtal binder samman världarna förskolan och hemmet till en helhet. I samtalet kan helheter bildas och tolkas och just detta är ett av huvudsyftena med utvecklingssamtalet. Upplevelser som förskollärarna har är att vissa vårdnadshavare kommer med inställning om att bara få information och är inte intresserade av att skapa dialog. Det blir ett problem anser förskollärarna då de sätts i en maktposition och att syftet med samtalet inte uppfylls. Förskollärarna inser att de innehar makten i samtalets struktur och utförande men de är noga med att påpeka att de bjuder in till dialog och öppnar upp för samverkan. Tolkningen av svaren visar att förskollärarna inser sin betydande roll i samtalet. Foucault (2003) ser makt som något positivt och växlande mellan individer i ett samtal. Svaren från förskollärarna kan tolkas att samverkan är något de eftersträvar i dialog med vårdnadshavarna. Dock menar Foucault att makt är någon som alltid finns i en dialog men att det inte är en fråga om hierarki utan att det är vardagligt och finns alltid där. Utifrån resultaten verkar det som att förskollärarna är medvetna om denna obalans och att de arbetar aktivt med att skapa den växelvisa makten där deras egen roll blir vägledande men inte styrande. Detta fenomen kallar Markström (2011) för "soft governance", vilket är en kommunikativ teknik där förskolläraren med omsorg styr utan att det blir uppenbart eller hårt. På så vis känner sig vårdnadshavaren delaktig, men det sker är det motsatta. När vi tolkade svaren från intervjuerna kunde detta relateras till det fenomen som Markström beskriver.

Förskollärarna upplever att vårdnadshavarna förlitar sig på deras yrkeskunskaper och inte är intresserade av att ha något djupare inflytande i verksamhetens utformande, utan är nöjda när barnen mår bra och trivs i förskolan. De önskemål och åsikter som vårdnadshavarna har rör oftast bara det enskilda barnet och deras önskemål och åsikter återspeglas sällan i hela verksamheten. Vuorinen, Sandberg, Sheridan och Willams (2013) har även de kommit fram till detta i sin studie där personalen tycker att vårdnadshavare vill använda personalen som bollplank när det kommer till sitt föräldraskap. Förskollärarna däremot vill förmedla sitt kunnande inom yrket och anser det är verksamheten som ska stå i fokus. Därmed kan vi se att studierna har fått liknande resultat då vårdnadshavare i båda studierna vill ha en omsorgsinriktad information om sitt barn men där förskollärarna har en önskan om att informera om hela verksamheten och barngruppen.

Markström (2008) skriver att förskolan har höga ambitioner om att vårdnadshavare ska vara involverade och ges inflytande i verksamheten, vilket även ingår i förskolans uppdrag genom Läroplanen för förskolan (Skolverket, 2010). Alla förberedelser som görs inför ett utvecklingssamtal så som frågor som vårdnadshavare förväntas besvara och reflektera över inför samtalet gör att förskolläraren utövar en maktstyrning som är tyst och disciplinerande på så vis blir maktutövningen mjuk men effektiv och underförstådd.

I förskolans uppdrag uppger Läroplanen för förskolan (Skolverket, 2010) att förskolläraren ska ansvara för utvecklingssamtalet när de kommer till innehåll, utformning och genomförande. Vidare anges att vårdnadshavare är berättigade till utvecklingssamtal minst en gång varje år. Resultatet av studien visar att förskollärarna är väl medvetna om sitt uppdrag när det kommer till utvecklingssamtal. Enligt resultatet av intervjuerna med vårdnadshavarna så har förskollärarna inte tydliggjort syftet med utvecklingssamtalet till dem då ingen av vårdnadshavarna visste i vilket syfte samtalen hölls. Syftet med att hålla utvecklingssamtal är enligt läroplanen för

förskolan att skapa samverkan mellan förskola och hem. I arbetet på förskolan behöver förskollärarna en helhetsbild av barnets olika nätverk för att kunna bekräfta barnet i det vardagliga samtalen på förskolan. Markström (2008) skriver om relationen mellan hem och skola där vårdnadshavare och personal bör sam- arbeta för att stötta varandra i deras olika ansvarsområden.

Lenz Taguchi (2013) skriver om hur makten i ett samtal behöver synliggöras för att skapa en balans där makten skiftar mellan de olika parterna i samtalet. I resultatet av studien framkom att förskollärarna är medvetna om deras egen maktposition och arbetar aktivt med att hitta lösningar för att få in vårdnadshavarnas åsikter och tankar. De upplever att det kan vara svårt ibland då vissa vårdnadshavare inte vill ta plats. Detta kan tolkas som att vårdnadshavare känner att de är i en utsatt position jämfört med förskolläraren i både kunskap och erfarenhet. De vill ha en bild av hur barnet är i förskolan och vill ha försäkran på att barnet är normalt vilket leder till en bekräftelse i föräldrarollen.

Jensen och Jensen (2008) skriver att det är förskolläraren som bör ta ansvar för att relationen mellan hem och förskola ska bli bra. För att relationen ska bli bra är det viktigt att visa med både handling, ord och kroppsspråk att ett samarbete är betydelsefullt för barnets trivsel och utveckling. Resultatet i studien visar att vårdnadshavare och förskollärare tycker att samtalen ska hållas på förskolan för det är i den miljön allt underlag är uppbyggt från. Förskollärarna tycker att det är lättare att konkretisera verkligheten genom att förstärka innehållet av samtalet med pedagogisk dokumentation så som pärmar, teckningar och andra alster. Det blir även lättare för vårdnadshavarna att följa med i resonemanget. Förskollärarna hade inte funderat över om samtalet skulle kunna förläggas någon annanstans än på förskolan, men var inte främmande för den tanken. Då flexibilitet och lyhördhet är viktigt enligt Jensen och Jensen kan ett samtal läggas utanför förskolan för att kunna möta vårdnadshavares behov, det kan stärka relationen mellan hem och förskolan.

4.8.2 Vilka förväntningar och upplevelser har vårdnadshavare av samverkan i utvecklingssamtalen?

I intervjuerna med vårdnadshavarna framkommer det tydligt att det som intresserar dem mest när det gäller samverkan i utvecklingssamtalen är den samverkan som gäller det enskilda barnet och dess utveckling. Detta framkom också i Gars (2002) forskning där det beskrivs att vårdnadshavarnas största förväntning inför utvecklingssamtalen är att få information om sina barns förhållande och utveckling jämfört med andra barn och vilken roll de har i gruppen. Tolkning av vårdnadshavarnas svar i studien är att de inte ser utvecklingssamtalen som självklara samverkansformer utan mer som ett tillfälle för att motta information.

I vårdnadshavarnas svar ges uttryck för att de är nöjda med sin delaktighet och det inflytande de ges. Det finns en medvetenhet hos vårdnadshavarna då de vet att ansvaret om delaktighet, inflytande och samverkan även ligger på dem själva och inte bara på förskolan. I intervjuerna framkommer det att inflytande och delaktighet har olika innebörd för olika personer. En vårdnadshavare menar att delaktighet handlar om att kunna säga vad man tycker och framföra åsikter om det egna barnet, medan förskollärarna mer pratar om delaktighet och inflytande i verksamheten. Tolkning av svaren visar att vårdnadshavarna förväntar sig att förskollärarna ska styra utvecklingssamtalen men även att de ges plats att uttrycka sina åsikter och funderingar. Markström (2011) teori om "soft governance" kan relateras till svaren som vårdnadshavarna för-

medlade. Vårdnadshavarna kommer som representanter för sina barn där de i bästa fall har fått frågor från förskolan att reflektera över innan samtalet. De erbjuds talutrymme men förskolläraren är den som styr innehållet genom att ha kontroll över strukturen och genom att ha skapat underlaget för samtalet. Den vänliga maktutövningen kan tolkas som att vissa av vårdnadshavarna är trygga med sina barns förskolor och de litar på förskollärarna bedriver en bra verksamhet där vårdnadshavarna ändå känner att de är delaktiga och upplever utvecklingssamtalen som positiva. När vi analyserar svaren så tolkar vi dem som att så länge vårdnadshavarna har en förtroendefull relation med förskollärarna och är nöjda med verksamheten samt barnet är positiv till förskolan, så kräver inte vårdnadshavarna mer inflytande och delaktighet. Men skulle situationer uppstå där vårdnadshavare eller barn inte är nöjda med verksamheten så kräver vårdnadshavarna inflytande och delaktighet och en förskjutning av maktpositionen sker.

Vår studie visar att vårdnadshavare har ett intresse av att få bekräftat att deras barn utvecklas normalt i jämförelse med barn i samma ålder, de litar på att förskollärare har den kompetens som krävs för att verksamheten ska fungera pedagogiskt. För att förskolan ska få så hög kvalitet som möjligt är vårdnadshavarnas engagemang och intresse i verksamheten som helhet en del av det arbetet. Det är deras åsikter och utomstående inblick som blir viktig i arbetet med att driva förskolan framåt. För att det ska vara möjligt krävs en bra samverkan mellan hem och förskolan. Jonsdottir och Nyberg (2013) skriver att ett bra utvecklingssamtal kan leda till en bra samverkan mellan hem och förskola. Författarna hävdar att en balans behövs mellan det enskilda barnet och verksamheten i utvecklingssamtalet. Vår tolkning av resultaten är att vårdnadshavarna inte är så intresserade av verksamheten utan ser utvecklingssamtalen som en möjlighet att sitta ner och i lugn och ro tala om det enskilda barnet och dess utveckling. Vårt resultat blir bekräftat av Jensen och Jensens (2008) studie där det framkom att vårdnadshavare tycker att utvecklingssamtal är viktigt och att de allra flesta vårdnadshavare deltar.

Kunskaper om hur verksamheten fungerar och förskolans syfte i helhet ger en bra grund för inflytande och delaktighet för vårdnadshavare. I intervjun fanns en fråga med om just detta, och en av förskollärarna ansåg att vårdnadshavarna behöver vara insatta i verksamheten till en viss del för att kunna vara med och påverka.

I intervjuerna framkom ändå en ömsesidig respekt för varandras olika roller men även att det från båda parter upplevs att det sker en samverkan och att det finns ett bra samarbete och en öppenhet mellan hem och förskola. Vårdnadshavarna verkar överlag väldigt nöjda med förskollärarna och verksamheten. Sandberg och Vuorinen (2007) anser att detta kan bero på att vårdnadshavarna är nöjda med förskollärarnas arbete på förskolan och således finns inget större intresse till mer delaktighet och inflytande.

5 Diskussion

I detta kapitel diskuterar vi vårt resultat i förhållande till vårt syfte och frågeställningar. Vi diskuterar relevant litteratur, vårt val av metod och slutsatser. Kapitlet avslutas med relevans för förskolläraryrket och fortsatt forskning.

5.1 Metoddiskussion

Fördelar med att använda semistrukturerade intervjuer är enligt Bryman (2008) att den som intervjuar har möjlighet till uppföljningsfrågor och att på ett aktivt sätt styra intervjun mot de områden denne vill ha besvarade. Men öppna och cirkulära intervjufrågor anser vi att studiens syfte blev bäst besvarat då det krävdes uppföljningsfrågor vilket inte hade varit möjligt vid till exempel en enkätundersökning. Eftersom alla respondenter hade olika förutsättningar i kunskap och erfarenhet krävdes olika följdfrågor på olika frågor samt förklaringar på frågornas utformning. Ytterligare en fördel med att ha intervjuer som metod var att det blev lättare att säkerställa att alla respondenter kom till tals och vi kunde följa upp svaren där alla respondenter fick uttrycka sina åsikter i alla frågor.

Nackdelen var att respondenterna valde själva hur och vad de ville besvara, vilket inte nödvändigtvis besvarade syftet med studien. Intervjuerna tog lång tid att utföra och framför allt sammanställa. Ytterligare en nackdel med intervjuerna är att det blev relativt kostsamt tidsmässigt räknat per respondent, vilket i sin tur ledde till att antalet intervjuade blev få. Så pass få att det inte går att dra några generella slutsatser utifrån intervjuresultaten. En annan nackdel med denna intervjuteknik är att den kräver skicklighet och improvisationsförmåga hos oss som intervjuade. Samtidigt tänkte vi på att vara objektiva och fristående för att se till att han eller hon påverkades av våra förutfattade meningar. Tre av förskollärarna hade ingått i pilotstudien som även den handlade om samverkan med vårdnadshavare kan ha påverkat resultat av svaren som framkom i denna studie på grund av att de redan hade en inblick i ämnet. De har haft tid att reflektera över begreppet samverkan och innebörden. Ett medvetet val gjordes när tiden för samtalen sattes för att informanterna inte skulle hinna diskutera och reflektera intervjufrågorna med varandra. Förskollärarna arbetar på samma förskola och sannolikheten var stor att de skulle framkomma om deras medverkan i studien. Genom att lägga tiderna i direkt anslutning till varandra minimerades risken för att de skulle hinna tala med varandra och därmed påverka resultatet.

5.2 Resultatdiskussion

Vårdnadshavarnas svar visade att de inte var medvetna om i vilket syfte förskollärarna i förskolan kallar till utvecklingssamtal, inte mer än att de är medvetna om att de är ett tillfälle för att få information om det enskilda barnet. Här anser vi att förskollärarna behöver bli mer tydlig i vilket syfte de håller utvecklingssamtal, den enskilda individens utveckling ska stå i fokus men att den pedagogiska verksamheten även bör konkretiseras för att vårdnadshavarna förstå att utvecklingssamtal är en del av samverkan. Det framkom att vårdnadshavarna och förskollärarna har olika syften med utvecklingssamtalet. Samverkan är mer än bara utvecklingssamtal och alla samverkansformer är inte inriktade på det enskilda barnet utan är till för att utveckla hela verksamheten. Vilket vi anser att vårdnadshavarna kan ha en stor del av om de vill och tillåts. I slutändan kommer det enskilda barnet vinna på ett bra samarbete mellan hem och förskola även om det inte är det enskilda barnet som står i fokus i varje

samverkansform. Förskollärarens uppdrag i utvecklingssamtalet struktur och syfte behöver framgå tydligt för att vårdnadshavaren ska förstå att en helhetsbild av barnet är viktigt. Vi anser att det är viktigt att förskollärare och vårdnadshavare har en samsyn för hur dem tillsammans ska skapa en så bra miljö för barnen både hemma och på förskolan där båda världarna gemensamt jobbar mot samma mål. Det vill säga att barnet får de bästa förutsättningar för både omsorg, utveckling och lärande.

Vuorinen, Sandberg, Sheridan och Willams (2013) skriver om att förskolläraren har det yttersta ansvaret när det kommer till att stå till förfogande för samtal om vårdnadshavare önskar det. När det kommer till vart utvecklingssamtalen ska hållas tycker vi att förskolläraren behöver vara flexibel och tänka utanför ramarna. Vårdnadshavares möjligheter att närvara på ett samtal kan vara begränsade till fysiska handikapp eller andra begränsningar så som barnvakt. Därför kan det vara nödvändigt att utvecklingssamtalet hålls på en annan plats än i förskolan. Om vårdnadshavaren inte har möjlighet att komma till förskolan så kan ett samtal i till exempel hemmet erbjudas för att vårdnadshavaren inte ska bli exkluderad i denna samverkansform. Vi anser att det är viktigt att uppmuntra och vara positiv till att sätta av tid för fler enskilda samtal än de samtal som styrdokumentet påvisar. Förskola och hem möts i en kontext där alla påverkar och påverkas av varandra i en öppen kommunikation, det är en förutsättning för ett gott samarbete. Burrs (1995) teori om socialkonstruktionismen bygger på att skapa helheter i barnens värld och det anser vi bara kan hända om förskollärarna jobbar aktivt med att samverka och informera vårdnadshavarna om hur viktiga de är för verksamheten och det enskilda barnet.

Om vårdnadshavarna skulle vilja ha mer inflytande och delaktighet behöver de bli medvetna om att en inblick i verksamheten utöver information om det enskilda barnet är oerhört viktigt. Vuorinen, Sandberg, Sheridan och Willams (2013) studie visar att vårdnadshavare inte främst är intresserade av sitt barns lärande och utveckling utan vill veta att barnet mår bra, trivs och har roligt. Är det så att förskollärarna tänker på begreppet inflytande och delaktighet på ett mer djupare sätt än vårdnadshavarna? Kan det vara så att de tycker vårdnadshavarna ska vara mer insatta i verksamheten som helhet medan vårdnadshavarna är nöjda när de får information om hur deras barn har det på förskolan och att de kan säga ifrån om det är något som de uppfattar som mindre bra. Kan "nöjdheten" bli en bromskloss för förändring och förbättring? När vårdnadshavaren är nöjd så lämnas barnet i förskoleverksamheten och funderar inte så mycket mer. Förskollärarens arbete fortgår som det alltid gjort och verksamheten kör på i gamla hjulspår. För att verksamheten ska kunna utmanas så behövs en granskande blick utifrån, någon som ser på verksamheten med andra ögon. När vårdnadshavarna känner sig så pass trygga att de ger konstruktiv kritik på förändring som kan leda till förbättring. Vi anser att förskollärarna bör kunna ta vårdnadshavarnas synpunkter och förslag på ett positivt sätt och att som förskollärare inte utnyttja mikromakten. Förskolläraren behöver reflektera didaktiskt över verksamheten och dess innehåll för att motverka "nöjdheten" och hela tiden utveckla verksamheten och sin egen yrkesroll.

Vi tyckte att Markströms (2011) begrepp "soft governance" är ett begrepp som stämde väldigt väl med de svar vi fick av förskollärarna och vårdnadshavarna. Den vänliga maktutövningen som begreppet står för var något som alla informanter underförstått pratade om fast från olika synvinklar. Förskollärarna beskrev sin maktposition när det kom till struktur, utförande och innehåll av utvecklingssamtalen, men att de även arbetade för att få in vårdnadshavarnas åsikter och tankar genom att vara noga med att ge dem talutrymme under samtalet. Vårdnadshavarnas upplevelser av utvecklings-

samtalen var positiva och de kände sig delaktiga och nöjda med strukturen. Det karakteristiska för "soft governance" är att vårdnadshavarna tror och känner att de har inflytande och delaktighet, men det i själva verket är tvärtom. Vår tolkning av Foucault (2003) om hans sätt att se på maktstrukturen och Markströms (2011) begrepp "soft governance" överensstämmer med varandra. Båda begreppen representerar mjuk och underförstådd styrning och hur maktutövningen kan växla mellan individer beroende på situation. Maktstrukturer är något som är svårt att komma ifrån, som utvecklingssamtalen är strukturerade idag är det nästan omöjligt. Det är viktigt att förskollärarna är medvetna om hur makt och styrning sker i utvecklingssamtalen för att minimera risken för att vårdnadshavarna känner sig i underläge och hamnar i en utsatt situation. En medveten förskollärare ger ett bättre utgångsläge för samverkan mellan förskola och hem där det "goda" kvalitetssamarbetet kan utgöras av att förskolläraren värderar samverkan mellan vårdnadshavare och förskola högt och visar det. Detta speglas även i deras ansträngningar att utveckla och använda olika samverkansformer för att göra vårdnadshavarna mer delaktiga. Vårdnadshavarna kan då känna engagemanget värdesätts och samverkar gärna med förskolan, vilket kan leda till att förskollärarna anstränger sig mer. En annan förutsättning är att förskollärarna har kunskap om samverkans betydelse för barns utveckling och lärande samt kunna se vikten av att välkomna föräldrarna in att delta i barnets värld på förskolan.

5.3 Slutsats

Vi upplever att förskollärarna har en klar bild över syftet med utvecklingssamtal, syftet är att samverka runt barnet och verksamheten. Vårdnadshavarna däremot är inte införstådda i syftet som förskollärarna har med utvecklingssamtalet utan ser det mer som ett tillfälle att i lugn och ro få prata om det enskilda barnet, dess utveckling och trivsel. Detta kan tolkas som att vårdnadshavarna inte ser samverkan som en central aspekt i utvecklingssamtalet utan istället ser samtalet som informativt möte med fokus på barns lärande och utveckling. Förskollärarna och vårdnadshavarna har olika syften med utvecklingssamtalet. Utifrån resultaten verkar det som att vårdnadshavare inte är medvetna om sin egen betydelse för verksamheten som helhet. Vi anser att förskollärarna behöver använda sitt professionella förhållningsätt för att kunna förmedla och förtydliga utvecklingssamtalets syfte, men även påvisa varför vårdnadshavarna är viktiga för verksamheten. Förskollärarna når inte riktigt ända fram i sina förväntningar på samverkan i samtalen men har ändå positiva upplevelser när det kommer till dialog. Förskollärarna anser att de allra flesta vårdnadshavare tycker att det är viktigt att delta i utvecklingssamtalen till skillnad från andra samverkansformer. Vårdnadshavarnas förväntningar och upplevelser tolkar vi också som positiva för de anser att den information de förväntat sig att få uppfylls och är relevant för dem och deras barn. Vårdnadshavarna och förskollärare är överens om att det är viktigt med en förtroendefull relation för att kunna mötas på ett bra sätt i alla samverkanssituationer.

5.4 Relevans för förskolläraryrket

Vi anser att det valda ämnet är viktigt för yrket som förskollärare. Vårdnadshavarna kan se verksamheten ur ett annat perspektiv och på så vis synliggöra brister och ifrågasätta det didaktiska upplägget. Arbetslaget kan då reflektera över vilka intryck de vill att vårdnadshavare ska få av sin verksamhet? Vad är det för verksamhet de vill representera? Vilka värden och förhållningssätt är viktiga för dem? Hur kan de tillmötesgå familjerna och främja samverkan? Förskolan behöver informera

vårdnadshavare så de vet sina rättigheter och skyldigheter vilket kan leda till bättre förutsättningar för en förskola med hög kvalitet. Föräldrasamverkan har visat sig vara en viktig faktor för att förskollärare ska kunna upprätthålla en god kvalitet i verksamheten och lägga grunden för det livslånga lärandet hos barnen.

5.5 Förslag på fortsatt forskning

Nya funderingar har växt fram under studiens gång. Om förskollärarna har ambitioner om att utvecklingsamtalet ska leda till föräldrasamverkan och tiden de avsätter till det ska bli befogat blir det intressant att forska vidare om detta. I intervjuerna framkom det att förskollärarna har en önskan om att vårdnadshavarna ska vilja bli mer delaktiga men där vårdnadshavarna känner sig nöjda med delaktigheten som de har idag. Vidare forskning skulle kunna undersöka vad begreppen inflytande och delaktighet innebär för förskollärare och vårdnadshavare.

Referenslista

- Burr, V. (1995). *An introduction to social constructionism*. London: Routledge.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber.
- Foucault, M. (2003) *Övervakning och straff. Fängelsets födelse*. Lund: Arkiv
- Gars, C. (2006). *Utvecklingssamtal- en berättelse om barn, föräldrar och förskollärare*. Stockholm: HLS förslag.
- Granath, G. (2008). *Milda Makter! Utvecklingssamtal och loggböcker som disciplineringsstekniker*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis. [online] <https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/10128/1/gupea_2077_10128_1.pdf> (Sökdatum 2015-11-19).
- Ivarson Jansson, E. (2001). *Relation hem– förskolan, intentioner och uppfattningar om förskolans uppgift att vara komplement till hemmet*. Umeå: pedagogiska institutionen. [online] <<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:156233/FULLTEXT01.pdf>> (Sökdatum 2016-01-18).
- Jensen, E., & Jensen, H. (2008). *Professionellt föräldrasamarbete*. Stockholm: Liber.
- Jonsdottir, F. & Nyberg, E. (2013) Erkännande, empowerment och demokratiska samtal. I Harju, A., & Tallberg Broman, I.(Red.). *Föräldrar, förskola och skola. Om mångfald, makt och möjligheter* (sid.59-77). Lund: Studentlitteratur.
- Lenz Taguchi, H. (2013). *Varför pedagogisk dokumentation? Verktyg för lärande och förändring i förskolan och skolan*. Malmö: Gleerups Utbildning.
- Markström, A-M. (2008). Förskolans utvecklingssamtal – ett komplex av aktiviteter i tid och rum. *Educare*, 51-67.
- Markström, A-M. (2010). To Involve Parents in the Assessment of the Child in Parent–Teacher Conferences: A Case Study. *Early Childhood Education*, 465-474.
- Markström, A-M. (2011). “Soft governance” i förskolans utvecklingssamtal. *Educare*, 57-75.
- Sandberg, A. & Vuorinen, T. (2007). *Hem och förskola: samverkan i förändring*. 1. uppl. Stockholm: Liber
- SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Simonsson, M. & Markström, A-M. (2013). Utvecklingssamtal som uppgift och verktyg i förskollärares professionssträvanden i interaktion med föräldrar: [The Parent-Teacher Conference as a Task and Tool in the Pre-school Teachers' Professional Practice in Interaction with Parents]. *Nordisk Barnehageforskning*. 6:10, s. 1-18.
- Skolverket. (2010). *Läroplan för förskolan Lpfö 98*. Stockholm: Fritzes.
- Skolverket. (2013). *Allmänna råd med kommentarer*. Stockholm: Skolverket.
- Stukát, S. (2011). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

- UNICEF Sverige (2009). *Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter*. Stockholm: UNICEF Sverige.
- Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Vuorinen, T., Sandberg, A., Sheridan, S., & Williams, P. (2014). Preschool teacher's views on competence in the context of home and preschool collaboration. *In Early Childhood Development and care*, Vol.184, No.1, pp.149-159.

Bilaga 1 Missivbrev

Hej!

Vi är två studenter från förskolläraryrket på Mälardalens Högskola som nu läser vår sista termin. Vi är i full gång med att skriva vårt examensarbete. Vårt valda ämne är samverkan genom utvecklingssamtal mellan förskollärare och vårdnadshavare.

Syftet med detta arbete är att vi vill undersöka hur förskollärare och vårdnadshavare ställer sig till samverkansformen utvecklingssamtal. Genom vår undersökning vill vi ta reda på förskollärarnas och vårdnadshavarnas förväntningar och upplevelser i utvecklingssamtalet.

Vi har fördjupat oss i forskning och litteratur kring det aktuella ämnet, men har också för avsikt att ta hjälp av er verksamma förskollärare och vårdnadshavare genom intervjuer. Därmed vill vi intervjua dig som förskollärare, som har kunskap, utbildning och erfarenheter som är värdefulla för oss och vårt arbete. Även dig som är vårdnadshavare till barn i förskolan. Intervjun kommer att bestå ett antal frågor och kommer ta cirka 30 minuter, vår förhoppning är att en givande diskussion kommer att uppstå kring dessa frågor. Vi hoppas att du har möjlighet att delta.

När vi intervjuar dig kommer vi att ta hänsyn till Vetenskapsrådet forskningsetiska principer. Ditt deltagande i undersökningen är helt frivilligt. Du har rätten att när som helst avbryta ditt deltagande utan närmare motivering och utan några negativa konsekvenser för dig. Intervjun kommer att behandlas konfidentiellt detta innebär att du förblir helt anonym. Inga uppgifter du lämnar kan på något vis härledas till dig samt att resultatet kommer enbart att användas i vårt arbete. Undersökningen kommer att presenteras i form av en uppsats vid Mälardalens högskola som i sin slutversion läggs ut på databasen Diva.

Om du har några funderingar eller frågor är du välkommen att kontakta oss eller vår handledare för mer information.

Hoppas vi ses!

Rebecca Lönnqvist, tele: 076xxxxxxx. Mail: rpn12001@student.mdh.se
Camilla Abelli Nordin, tele: 076xxxxxxx. Mail: cnn09003@student.mdh.se

Handledare: Anne Lillvist anne.lillvist@mdh.se

Surahammar 16/11 2015

Bilaga 2 Intervju frågor till förskollärare

- ❖ Vad förväntar du dig av utvecklingssamtalen?
- ❖ Upplever du att det sker en samverkan genom samtalen? I så fall hur?
- ❖ I vilket syfte har ni utvecklingssamtal?
- ❖ Hur kan ett utvecklingssamtal utformas för att främja föräldrasamverkan?
- ❖ Hur använder du vårdnadshavarnas synpunkter och åsikter som framkommer under samtalet om barnet i din verksamhet?
- ❖ Hur skulle ett optimalt utvecklingssamtal se ut enligt dig? Var skulle det äga rum?
- ❖ Får vårdnadshavare ta del av samtalsunderlaget innan samtalet?
-
- ❖ Hur ser du på din roll i ett samtal och hur stort utrymme finns det till föräldrarna?
- ❖ Hur betydelsefullt upplever du att det är att vårdnadshavarna är insatta i förskolans verksamhet för att det ska bli ett givande samtal?

Intervju frågor till vårdnadshavare

- ❖ Vilka förväntningar har du som förälder på ett utvecklingssamtal?
- ❖ Vilken betydelse har förskolläraren i utvecklingssamtalet?
- ❖ Vilken betydelse har du som vårdnadshavare i utvecklingssamtalet?
- ❖ Hur skulle man kunna göra för att du som vårdnadshavare skulle bli mer delaktig under utvecklingssamtalet?
- ❖ Är du intresserad av att bli mer delaktig?
- ❖ Hur skulle samtalet utformas och vart skulle det hållas om du fick bestämma?
- ❖ Känner du till vad förskolan har för syfte med samtalet? Hur har du i så fall fått kännedom om det?
- ❖ Har du fått ta del av samtalsunderlaget innan samtalet för att kunna förbereda dig inför samtalet?